

Riedsútstel

LIST	: 14 november 2024
Agindapunt	: N.v.t.
Status	: Informerend
Program	: Programma 6 - Sociaal Domein O&A
Portefúljehâlder	: Dhr. L.J. Gebben en mevr. B. van Zandbergen
Amtner	: Mevr. W. de Boer-Hamstra en mevr. M. Hoogsteen
Taheakke	: N.v.t.
Saak- en stiknûmer	: Z2024-02897 / S2024-18651

Underwerp

Stand van zaken Opvang Oekraïne, taakstelling statushouders en opvang asielzoekers

Wy stelle jo foar kennis te nimmen fan:

De stand van zaken rondom de opvang van vluchtelingen, te weten:

- Opvang Oekraïners: de stand van zaken en de capaciteitsopgave;
- Statushouders: de taakstelling van te huisvesten statushouders;
- Asielzoekers: de Spreidingswet en het provinciaal plan.

Koarte gearfetting

- Opvang Oekraïners: de opvang van Oekraïense vluchtelingen verloopt goed en de gemeente voldoet ruimschoots aan de capaciteitsopgave;
- Statushouders: realisatie van de taakstelling statushouders 2024 blijft achter; gemeente onderzoekt alternatieven;
- Asielzoekers worden opgevangen ons grote AZC. Daarmee zitten wij fors hoger dan onze taakstelling.
- In de provincie Fryslân is in gezamenlijkheid gewerkt aan een gedragen invulling van de totale provinciale opgave opvang van asielzoekers: het provinciaal plan.

Ynlieding

Met dit voorstel willen wij uw raad informeren over de verschillende onderwerpen rondom vluchtelingen, namelijk de opvang van Oekraïners, de huisvesting van statushouders en de opvang van asielzoekers.

Opvang Oekraïners

Tytsjerksteradiel voldoet in ruime mate aan de capaciteitsopgave van de opvang van Oekraïense vluchtelingen, gerekend naar de Friese verdeelsleutel. Er zijn drie locaties in Tytsjerksteradiel die als een Gemeentelijke Opvang Oekraïne fungeren, dat zijn

1. Berchhiem te Burgum, met 140 opvangplaatsen, waarvan 20 zorgbedden;
2. De Klinze te Aldtsjerk, met 120 opvangplaatsen;
3. B&B Kleyenburgh te Suwâld, met plaats voor één gezin van 5-9 personen.

Berchhiem

In Berchhiem zijn alle kamers die onder de huurovereenkomst vallen bezet. Er verblijven exact 140 Oekraïense vluchtelingen op deze locatie. Er is weinig verloop. Er hangt een prettige sfeer, zowel onder bewoners onderling als tussen de bewoners en de begeleiding vanuit de gemeente op deze locatie. De bewoners weten de begeleiding te vinden en om hulp te vragen wanneer dat nodig is. Ze worden gestimuleerd zoveel mogelijk zelfredzaam te zijn. Er wordt door de begeleiding goed ingezet op integratie, zowel in het volgen van taallessen als het vinden van werk. Ondanks hun omstandigheden, voelen bewoners zich er thuis. Over het algemeen is men dankbaar voor de plek waar zij opgevangen worden.

Kamers of plekken die vrijkomen, worden in de praktijk dezelfde week weer bewoond. Er zijn gemiddeld 20 zorgbedden van de 140. Deze zorgbedden zijn voor zorgpatiënten uit de gehele provincie Fryslân die een zwaardere zorgvraag hebben dan reguliere Oekraïne opvang kan bieden. De Veiligheidsregio Fryslân compenseert de extra kosten die hiermee gemoeid zijn. Begeleiding bij de zorgpatiënten richt zich voornamelijk op afstemming, bemiddeling en begeleiding bij zorgafspraken. Maar ook het bieden van noodzakelijk hulp bij de dagelijkse bezigheden.

De overige bedden worden bezet door Oekraïense vluchtelingen zonder specifieke zorgvraag. Onder hen zijn relatief veel senioren en moeders met (jonge) kinderen.

De huurovereenkomst met de Kwadrantgroep is aangegaan voor onbepaalde tijd, met een opzegtermijn van een maand voor de gemeente en drie maanden voor de Kwadrantgroep. Er is budgettoezegging vanuit het Rijk tot maart 2027.

De Klinze

Per 1 april 2024 biedt De Klinze plaats aan 120 Oekraïense vluchtelingen. Alle plaatsen zijn bezet en er is weinig verloop. Vrijgevallen plaatsen worden snel weer ingevuld. Elke samenstelling heeft een eigen kamer met inventaris en er zijn meerdere gemeenschappelijke ruimtes waar bewoners elkaar (kunnen) ontmoeten, of juist even afstand van elkaar kunnen nemen.

De eigenaren van De Klinze beheren en managen de gang van zaken op deze opvang. Ze zijn dag en nacht bereikbaar, ze kennen de bewoners bij naam en investeren in een wederzijdse vertrouwensrelatie. Net als in Berchhiem, wordt ook op de Klinze begeleiding geboden aan Oekraïense vluchtelingen die dat nodig hebben. Soms door het geven van voorlichting, soms door het voeren van een sturend gesprek. Maar vaak ook bij het vinden (en houden) van werk. Ook op de Klinze worden integratie bevorderende activiteiten gestimuleerd, zoals taallessen en het volgen van onderwijs. Er wordt samengewerkt met meerdere scholen in de regio en er is goed contact met het dorp.

Er zijn er weinig incidenten op het gebied van gedrag en veiligheid. Daar waar gedrag aandacht nodig heeft, wordt adequaat actie ondernomen, in goede afstemming met de projectleider nieuwkomers en de portefeuillehouder.

De opvang verloopt naar tevredenheid van beide partijen. De overeenkomst tussen de gemeente en eigenaren met betrekking tot De Klinze is in principe voor onbepaalde tijd.

Kleyenburgh

Kleyenburgh is een kleinschalige B&B in Suwâld. Sinds 1 april 2024 is hier een gezinsaccommodatie aangewezen als Gemeentelijke Opvang Oekraïne. De accommodatie is geschikt voor een gezin van 5 tot 9 personen. Op dit moment verblijft er een gezin van 5 personen.

De woonbegeleiding van Berchhiem onderhoudt contacten met zowel de eigenaren van deze gezinsaccommodatie, als de Oekraïense bewoners. Dat verloopt naar wederzijdse tevredenheid.

De huurovereenkomst is aangegaan voor twee jaar en loopt tot 1 april 2026. Indien de gemeente dat nodig of wenselijk acht kan de huurovereenkomst daarna worden omgezet in een huurovereenkomst voor onbepaalde tijd, mits de eigenaren hiermee instemmen.

Capaciteitsopgave per 1 januari 2025

Tytsjerksteradiel voldoet met 265 plaatsen ruimschoots aan de capaciteitsopgave voor opvangplaatsen voor Oekraïense vluchtelingen. De opgave per 1 januari 2025 is 236 opvangplaatsen, gerekend met de Friese verdeelsleutel. Dit betekent per saldo dat Tytsjerksteradiel 29 opvangplaatsen meer biedt, dan de berekende capaciteitsopgave.

Gerekend met de landelijke verdeelsleutel, zou Tytsjerksteradiel per 1 januari aan een capaciteitsopgave van 334 opvangplekken voor Oekraïense vluchtelingen moeten voldoen. Dat zou betekenen dat Tytsjerksteradiel nog een goede opvanglocatie moet weten te realiseren, die plaats biedt aan 69 Oekraïense vluchtelingen.

Toelichting verschillende verdeelsleutels opvang Oekraïense ontheemden

Uit het Bestuurlijk Afwegingskader Oekraïne (BAK OEK) 2024 en onderliggende Tweede Kamerstukken is op te maken dat de landelijke verdeelsleutel wordt bepaald door inwonersaantal en landoppervlakte. Met betrekking tot het vaststellen van de verdeelsleutel hebben de Friese gemeenten een minderheidsstandpunt tegen deze verdeelsleutel ingenomen. De onderliggende argumentatie hiertoe is gelegen in het meenemen van het aanzienlijke grondoppervlak van Fryslân in relatie tot beschikbare opvangmogelijkheden in een meer dunbevolkt gebied. Als alternatief is aangedragen om te werken vanuit het 'fair share'-principe en een verdeelsleutel te hanteren op basis van het aantal veiligheidsregio's in Nederland. Oftewel, 1/25ste deel van de totale opgave voor elke Veiligheidsregio.

De PRT heeft zich op 2 oktober 2023 reeds achter het standpunt geschaard zoals de voorzitter van de Veiligheidsregio Fryslân dit in het Veiligheidsberaad innam. Dit standpunt is op 26 maart 2024 opnieuw bestendigd. De Friese gemeenten gaan uit van een inspanningsverplichting van 1/25ste deel van de totale opgave; conform de vijftientig veiligheidsregio's in Nederland.

De taakstelling van te huisvesten statushouders

De taakstelling van 2023 is afgesloten met een achterstand van 4 te huisvesten statushouders. De taakstelling 1^e helft 2024 betrof daarom 4+38 is 42. In de eerste helft

van 2024 heeft de gemeente 12 statushouders kunnen plaatsen die meetellen voor de taakstelling. Per 1 juli was de achterstand daarom 30.

De taakstelling voor de 2^e helft betreft 31. Inclusief de 30 achterstand, betekent dit dat Tytsjerksteradiel vóór 1 januari 2025 nog 61 statushouders moet weten te plaatsen. De mutatiegraad is laag, soms zijn huurprijzen voor passend toewijzen te hoog. In relatie tot de taakstelling komen er niet voldoende passende woningen beschikbaar voor deze doelgroep.

De gemeente heeft hiertoe de ambtelijke contacten met de woningcorporaties geïntensiveerd, om te komen tot praktische afspraken hoe we een inhaalslag kunnen maken op de achterstand in de taakstelling. Deze aanpak heeft resultaat: de verwachting is dat voor het einde van dit jaar 70% van de 2^e helft van de taakstelling behaald zal worden. In de tweede helft zijn er namelijk tot nu toe 6 statushouders geplaatst en voor november staan er 15 plaatsingen op de planning.

Op provinciaal niveau wordt gewerkt aan een urgentieverordening, welke naar verwachting in de loop van volgend jaar vastgesteld zal worden door uw raad. Deze urgentieverordening zal gemeenten ook helpen om de taakstelling te behalen.

Door de inspanningen van de gemeente en de corporaties zijn we ingelopen op de achterstand die in de 1^e helft van 2024 is ontstaan. We verwachten deze lijn in 2025 te kunnen voortzetten.

Asielzoekers (Spreidingswet)

Sinds 1 februari 2024 geldt de 'Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen', ook wel de Spreidingswet genoemd. Deze wet geeft aan hoeveel opvangplaatsen voor asielzoekers in iedere provincie nodig en operationeel moeten zijn per 1 juli 2025 en verplicht de colleges van B&W, gedeputeerde staten en het COA om daar in provinciaal verband samen aan te werken. Dat gebeurt aan de Friese Provinciale Regietafel (PRT), onder voorzitterschap van de Commissaris van de Koning (CdK).

De Spreidingswet rekent met provinciale opvangopgaven. Het maakt niet uit hoeveel opvangplaatsen iedere gemeente realiseert, zo lang de provinciale aantallen maar worden behaald. Echter, de wet geeft wel een indicatieve verdeling van wat iedere gemeente aan opvangplaatsen zou moeten realiseren. Vanuit de Spreidingswet is de indicatieve opgave voor Tytsjerksteradiel 184 op te vangen asielzoekers, waarvan 16 minderjarigen. Op dit moment vangt Tytsjerksteradiel 652 asielzoekers op in het AZC van Burgum.

Aan de PRT zijn overleggen gevoerd hoe de Friese gemeenten gezamenlijk komen tot een invulling van de provinciale asielopgave. Hiervan is een 'provinciaal plan' opgesteld, dat aan de PRT vastgesteld is. De CdK heeft vervolgens verslag uitgebracht aan de minister van Asiel en Migratie over de resultaten van het overleg dat is gevoerd aan de PRT.

Nu in het plan op provinciaal niveau aan de opgave wordt voldaan, is de verwachting dat de minister conform dit plan een verdeelbesluit zal opstellen en doen uitgaan.

Het kan zijn dat ondanks de provinciale inzet er rond 1 juli 2025 toch een tekort aan plekken ontstaat door het sluiten van noodopvanglocaties of doordat procedures voor duurzame plekken anders uitpakken.

In dat geval kijkt de Minister welke gemeenten op grond van de indicatieve opgave (meer) plekken zouden moeten realiseren en kan indien nodig één of meerdere

gemeenten aanwijzen om op korte termijn extra plekken te realiseren. Het college van die gemeente(n) is vervolgens op grond van de Spreidingswet verantwoordelijk om daarin te voorzien.

Konsekwinsjes

Opvang Oekraïne: geen bijzonderheden.

Statushouders: wanneer de taakstelling niet (volledig) behaald wordt, kan verscherpt toezicht van de provincie volgen. Dit kan betekenen dat de gemeente een sport omhooggaat op de provinciale interventieladder. Als realisatie taakstelling langer achterblijft, klimt de gemeente steeds verder omhoog op de interventieladder.

Uiteindelijk kan de provincie ingrijpen, waardoor de gemeente de regie verliest, maar wel verantwoordelijk gehouden wordt voor de kosten die alsnog realisatie van de taakstelling met zich meebrengt, door ingrijpen van de provincie.

Asielzoekers: geen bijzonderheden.

Burgum, 14 november 2024

Het college van burgemeester en wethouders van Tytsjerksteradiel,

gemeentesecretaris,

burgemeester,

dhr. drs. J. Krul

dhr. drs. L.J. Gebben